

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Dariusz Podyma

Protokolant: Mateusz Kmieć

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2016 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko T. K. (1) (K.)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powódki A. S. na rzecz pozwanego T. K. (1) kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Powódka A. S. lat 79 jest siostrą Z. K. lat 81. W roku 2007 A. S. miała wypadek samochodu w wyniku, którego doznała licznych obrażeń ciała. Zdarzenie to i śmierć męża w wypadku spowodowały powstanie zespołu psychoorganicznego pourazowego. Przejawia się nasilonymi lękami, rozdrażnieniem, płaczliwością, męczliwością, zaburzeniami pamięci i koncentracji, bólami i zawrotami głowy. Od wypadku powódka zaczęła korzystać i korzysta z pomocy lekarzy wielu specjalności. Poszukiwała również osoby, która mogłaby się na stałe nią zaopiekować. W tym celu zmierzały darowizny nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalny, położonej w miejscowości P., przy ulicy (...), oznaczonej, jako działka (...) o powierzchni 0.2243 ha i opisaniej w księdze wieczystej (...). W roku 2014 problemy zdrowotne i trudności związane z utrzymaniem domu spowodowały, że powódka podjęła decyzje o poszukiwaniu domu pomocy społecznej. A. S. utrzymuje się z emerytury w kwocie 3122 złote. W poszukiwaniu takiej placówki pomagał powódce poznany T. K. (1). W grudniu 2014 roku powódka podjęła decyzje o skorzystaniu z oferty (...) w B. M. (1), jednocześnie podjęła decyzje o darowaniu siostrze Z. K. nieruchomości opisaniej i oznaczonej w księdze wieczystej (...). W sporządzony w dniu 15 grudnia 2014 roku akcie notarialnym zastrzeżono służebność osobistą dożywotniego i bezpłatnego mieszkania wraz z właścicielem budynku na rzecz A. S.. Przed podpisaniem aktu notarialnego Z. K. i A. S. praktycznie nie utrzymywały z sobą kontaktów. Po podpisaniu umowy sytuacja się nie zmieniła. Przy formalnościach związane z zawarciem umowy ośrodkiem (...) w B. M. (1) i umową darowizny uczestniczył T. K. (1). Powódka zawierając umowę darowizny z Z. K. liczyła, że najbliższa rodzina siostry będzie się nią opiekować a przede wszystkim T. K. (1). Opłata za pobyt w „ Z. B. „ wynosiła 2500 złotych miesięcznie i uiszczala ją w całości powódka. Do Ośrodka powódka zawieziona została przez powoda. W czasie pobytu w Ośrodku do kwietnia 2015 roku powódka była odwiedzana tylko i wyłącznie przez powoda i jego rodzinę. W dniu 10 lutego 2015 roku Z. K. darował nieruchomość będącą przedmiotem sporu synowi T. K. (1). Pozwany w czasie pobytu powódki w Ośrodku wymienił meble kuchenne na nowe, stare pozostawiając w pomieszczeniu gospodarczym. Wynajął B. W. do

sprzątania domu miejscowości P., przy ulicy (...), poprosił brata o wyremontowanie kotłowni i poprawienie elewacji budynku. W czasie pobytu w Ośrodku powódka korzystała z dodatkowych konsultacji lekarskich, na które dowożona była przez pozwanego. Koszty konsultacji ponosiła powódka. W kwietniu 2015 roku podjęła decyzję o powrocie do domu w miejscowości P.. Po powrocie powódka nie zaakceptowała zmian w domu i nie była zadowolona z opieki i zachowania pozwanego. Zgłosiła wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o skierowanie do DPS u. Wniosek rozpoznano negatywnie ustalając brak spełnienia wszystkich przesłanek. Powódka pomimo problemów zdrowotnych po powrocie funkcjonowała samodzielnie, i sama zabezpieczała swoje potrzeby. Niewielka pomoc w przycinaniu trawnika i robieniu zakupów świadczyli powódce sąsiedzi. Powódka po powrocie z (...) wyraźnie unikała kontaktów z pozwanym. W sierpniu 2015 roku powódka zgłosiła się do E. Z. z prośbą o zredagowanie pisma o odwołaniu darowizny. W dniu 1 września 2015 roku spisane zostało oświadczenie o odwołaniu darowizny dokonanej na rzecz Z. K..

dowód: karta leczenia informacyjnego z dnia 24 lipca 2007 roku k- 11, zaświadczenie (...) w B. M. (1) k- 13, akt notarialny z dnia 15 grudnia 2014 r k- 14 - 21, oświadczenie o odwołaniu darowizny k- 22, akt notarialny z dnia 10 lutego 2015 roku k- 84-87, odpisu księgi wieczystej (...) k- 82, 83, zeznania świadków M. F. zapis nagrania 00.16.34 do 00.41.33 k- 141-143, A. K. (1) zapis nagrania 00.45.41 do 00.43.20 k- 143, 144, T. K. (2) zapis nagrania 00.57.00 do 01.06.43 k- 144, 145, B. K. zapis nagrania 01.09.56 do 01.18.03 k- 145, 146, B. M. (2) zapis nagrania 01.20.35 do 01.33.55 k - 146, 147, B. W. zapis nagrania 01.38.13 do 01.44.36 k- 147, E. Z. zapis nagrania 01.49.09 do 01.58.04 k- 148, Z. K. zapis nagrania 00.07.37 do 00.12.18 k- 213, informacja o stanie zdrowia powódki z dnia 27 maja 2016 roku k- 211, zeznania pozwanego T. K. (1) zapis nagrania 00.50.04 do 01.13.32 k- 215 - 217, częściowo zeznania powódki A. S. zapis nagrania 00.18.34 do 00.23.46 , 00.33.05 do 00.37.27, 00.41.56 k- 213 - 215.

Ustalenia powyższe wynikają z dokumentów urzędowych, jakimi są akty notarialne dokonanych darowizn oraz zeznań świadków i pozwanego, których uzupełnieniem są dokumenty prywatne. Fakty dokonania darowizn w dniu 15 grudnia 2014 roku i 10 lutego 2015 roku nie są sporne. Sporne są okoliczności związane z dokonaniem darowizn i ich ocena.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż problemy powódki, z którymi boryka się do chwili obecnej związane są ze zdarzeniem wypadkowym w roku 2007 – zeznania powódki, karta leczenia informacyjnego z dnia 24 lipca 2007 roku, informacja o stanie zdrowia powódki z dnia 27 maja 2016 roku. Są to dowody strony powodowej, którym Sąd dał wiarę. Niewątpliwie problemy zdrowotne, które w tym czasie się pojawiły w upływie czasu pogłębiały się. Powódka była i jest osobą samodzielną, której coraz trudniej zachować samodzielność.

Jak wynika z zeznań pozwanego – zapis nagrania 00.52.34 do 00.55.21 k- 215, 216, niezakwestionowanych przez stronę powodową, powódka już wcześniej poszukiwała osób, które w zamian za przeniesienie prawa własności przedmiotowej nieruchomości zobowiązały się do opieki nad nią. Próby te były nieskuteczne. Po podjęciu decyzji o skorzystaniu z oferty Ośrodka (...) w B. M. (1), zdecydowała również o dokonaniu darowizny. Z zeznań stron i Z. K. nie wynika by ktokolwiek wywierał wpływ na powódkę w przedmiocie darowizny. Ważną okolicznością dla oceny żądania pozwu jest fakt, iż zarówno Z. K. jak i A. S. potwierdzają okoliczność, iż przed i po zawarciu umowy darowizny z dnia 15 grudnia 2014 roku siostry miały relacje dość „chłodne”. W ocenie Sądu jedną z okoliczności mających wpływ na kontakty siostr był ich wiek. Podkreślenia wymaga, że Z. K. lat 81 jest starsza od A. S. lat 79 i jak sama zeznała nie odwiedzała A. S. właśnie z uwagi na odległość i wiek. Relacja ta zachodziła również w drugą stronę. W ocenie Sądu intencją i wola powódki przy dokonaniu darowizny na rzecz starszej siostry było oczekiwanie, że w przypadku rezygnacji z pobytu w Ośrodku (...) opiekę i pomoc otrzyma od najbliższych siostry w tym pozwanego T. K. (1) - zeznania M. F. zapis nagrania 00.18.48 do 00.19.51 k- 141, T. K. (2) zapis nagrania 00.59.56 k- 144, zeznania Z. K. zapis nagrania 00.10.17 k- 213, A. S. 00.41.56 k- 215 . M. F. i T. K. (2), to osoby obce dla stron i w żaden sposób nie zainteresowane rozstrzygnięciem sporu. Zeznania były proste i konkretne a wiedza świadków pochodziła z okresu przed wszczęciem sprawy sądowej. Zeznania te potwierdziła Z. K. oraz pośrednio powódka, która zeznała, iż liczyła na opiekę wnuczek siostry. Ustalenie takie odpowiada zasadom doświadczenia życiowego i logice. Trudno uznać przy zachowaniu kryteriów obiektywnej oceny, że osoba 79 letnia oczekuje opieki i pomocy od osoby 81 letniej, z która praktycznie nie utrzymuje kontaktów, i która zamieszkuje w innej miejscowości. W sytuacji, gdy jednak osoba 81 letnia posiada osoby mogące taką opiekę sprawować logicznym i wytłumaczalnym jest przyjęcie i akceptacja sytuacji, jaka wystąpiła w niniejszym sporze, o zgodzie i akceptacji przeniesienia prawa własności spornej nieruchomości na

rzecz T. K. (1). W dacie dokonywania czynności rozporządzających nieruchomością to właśnie pozwany zajmował się i pomagał powódce. Nie jest, więc stanowisko, o braku wiedzy powódki o osobie, która stała się właścicielem nieruchomości przekonujące. Samo, więc stwierdzenie o przypisaniu Z. K. rażącej niewdzięczności z powodu dokonania darowizny nie jest uzasadnione. Powódka nie wskazała konkretnych negatywnych faktów i okoliczności, jakie wywołała darowizna dokonana na rzecz pozwanego. Zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdził również stanowiska o braku zainteresowania i pomocy ze strony T. K. (1). Nie udowodniono żadnej sytuacji, w której powódka powinna otrzymać pomoc, a Z. K. czy T. K. (1) będąc świadomy takiej sytuacji odmówili tej pomocy. Świadomość i możliwość udzielenia pomocy są w ocenie materiału dowodowego bardzo istotne. Ewentualne przykrości wyrządzone w sposób niezamierzony nie są działaniem bądź zaniechaniem w rozumieniu rażącej niewdzięczności. Osoba trzecia B. M. (2) wskazuje na pozwanego i jego dzieci, jako osoby odwiedzające powódkę w (...). Powódka nie zgłosiła dowodu przeciwnego, zawnioskowani przez powódkę świadkowie przedstawili stan faktyczny, jaki przedstawiła im powódka po powrocie ze (...). Żaden ze świadków A. K. (1), T. K. (2), E. Z. nigdy nie byli świadkami nagannego zachowania Z. K. czy T. K. (1) w stosunku do A. S.. Nie znali również okoliczności związanych z zawarciem umowy darowizny, nie znali i nie uczestniczyli w życiu A. S. w tym nie odwiedzali ją w (...). Przedstawione przez świadków fakty to wiedza, jaką powzięli od powódki po powstaniu sporu. Sąd nie kwestionuje drobnej i odpłatnej pomocy sąsiedzkiej udzielanej przez A. K. (2) i T. K. (2), nie jest to jednak dowód na wykazanie rażącej niewdzięczności Z. K. bądź pozwanego. Podobnie nie są taką podstawą kwestie finansowe dotyczące kosztów eksploatacji nieruchomości, które strony pomiędzy sobą w żaden sposób nie ustaliły. Strony przyjęły i wykonywały ustalony od lat sposób ponoszenia opłat i do chwili sporu na tym tle nie było żadnych nieporozumień. Brak jest dowodu by pozwany odmówił ponoszenia kosztów związanych z nieruchomością będąc choćby raz wezwany przez powódkę do spełnienia takiego świadczenia. Wydaje się, iż zarzut ten jest skonstruowany na potrzeby obecnego sporu i nigdy wcześniej nie był podnoszony. Zdaniem Sądu ta kwestia wymaga uzgodnień, ale nie jest dowodem rażącej niewdzięczności. Wcześniejsze pomijanie tematu opłat wynikało raczej z braku zainteresowania obu stron.

Podstawą prawną żądania złożenia oświadczenia o przeniesieniu prawa własności nieruchomości na darczyńcę jest art. 898 § 1 kc - darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Ustawodawca nie definiuje pojęcia rażącej niewdzięczności pozostawiając katalog otwarty przesłanek skutecznego odwołania darowizny. W orzecnictwie Sądów problematyka definicji i pojęcia rażącej niewdzięczności była wielokrotnie poruszana. Pod pojęcie rażącej niewdzięczności podpadają tylko takie czynności obdarowanego, które są skierowane przeciwko darczyńcy ze świadomością i w nieprzyjaznym zamiarze. Chodzi tu więc przede wszystkim o popełnione przestępstwo przeciwko darczyńcy (zarówno przeciwko życiu, zdrowiu i czci, jak i przeciwko mieniu) oraz o naruszenie przez obdarowanego obowiązków wynikających ze stosunków osobistych łączących go z darczyńcą, jak np. odmowa udzielenia pomocy w chorobie mimo oczywistej możliwości. Wyłączone są natomiast krzywdy czy przykrości wyrządzone w sposób niezamierzony, popełnione w uniesieniu czy rozdrażnieniu, zwłaszcza wywołane zachowaniem się darczyńcy. Czyny dowodzące niewdzięczności muszą świadczyć o znacznym napięciu złej woli obdarowanego, na co wskazuje użycie przez ustawodawcę słów "rażąca niewdzięczność". Nie uzasadnia więc odwołania darowizny dopuszczenie się przez obdarowanego takich czynów, które w danych okolicznościach i warunkach nie wykraczały poza zwykłe przypadki życiowych konfliktów – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1997 r. I CKN 117/97, LEX nr 137781. Pod pojęciem rażącej niewdzięczności nie podpada każdy przejaw zachowania obdarowanego, który jest odbierany przez darczyńcę jako mu niechętny, a nawet wrogi. O rażącej niewdzięczności świadczy tylko takie zachowanie obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy, które, oceniając rzecz rozsądnie, musi być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Są to zachowania i czyny szczególnie naganne z punktu widzenia norm prawnych i moralnych (zasad współżycia społecznego). Nie mieszczą się w tym pojęciu zachowania, które mogą być oceniane jako niewłaściwe, z racji naruszenia reguł życia w rodzinie, ale nie wykraczają poza granice zwykłych konfliktów życia codziennego, zwłaszcza wywołanych zachowaniem darczyńców – wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2014 r. I ACa 646/13, LEX nr 1425366. Przy takim rozumieniu pojęcia rażącej niewdzięczności nasuwa się podstawowe pytanie, jakie działania bądź zaniechania 81 letniej osoby w ustalonym stanie faktycznym należy ocenić, jako rażącą niewdzięczność. Nie wydaje się by oceniając treść aktu notarialnego z dnia 15 grudnia 2014 roku w sposób racjonalny i obiektywny uznać, że pominięty został zapis o zobowiązaniu Z. K. do opieki i

pomocy A. S.. Bez względu jednak na brak takiego zobowiązania w akcie notarialnym to z zachowania Z. K. i T. K. (1), ustalonych na podstawie wskazanych i omówionych dowodów wynikał, że pozwany pomagał powódce i nie wykonywał żadnych działań czy też zaniechań skierowanych przeciwko powódce, a Z. K. z racji na swój wiek sama wymagała opieki i pomocy. W żadnym przypadku nie zmieniły się relacje, jakie istniały pomiędzy siostrami. Ocena sposobu pomocy świadczonej przez pozwanego dokonana przez powódkę nie przesądza o istnieniu podstaw do odwołania darowizny. Ocena ta jest wysoce subiektywna i nie ma żadnego oparcia w ustalonych faktach, dlatego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie udowodniono żadnego z zarzutów dotyczących zniesławiania powódki bądź jej obrażania. Zarzuty te pozostały stanowiskiem powódki, a to nie jest dowodem. Dokonanie rozporządzenia nieruchomością jest czynnością, która wymaga rozważenia i nie można podejmować jej pochopnie. Nieprzypadkowo ustawodawca wskazał przy umowie darowiznie na przesłankę „rażącej niewdzięczności, „jako umożliwiającą odwołanie rozporządzenia. Literalna wykładana przepisu jest dość oczywista, iż nie chodzi w nim o niewdzięczne zachowanie osoby obdarowanej, które może być odbierane subiektywnie, lecz o rażącą niewdzięczność a więc zachowanie w ocenie Sądu obiektywnie weryfikowalne. Zdaniem Sądu zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, że Z. K. dopuściła się rażącej niewdzięczności wobec swojej siostry A. S. w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. Reasumując, w niniejszym sporze nie doszło do skutecznego odwołania darowizny z dnia 15 grudnia 2014 roku i tym samym nie nastąpił obowiązek zwrotu przedmiotu darowizny przez T. K. (1) osobę obdarowaną umowa z dnia 10 lutego 2015 roku. Podstawą prawną rozstrzygnięcia są przepisy art. 898 § 1 kc w zw. z art. 407 kc i art. 6 kc.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc zasądzając od strony przegrywającej proces A. S. na rzecz pozwanego T. K. (1) kwotę 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.